

RS AU § 211 Motion. Utveckla Region Gotlands brottsförebyggande arbete för att ta tag i gängkriminalitet

Ärendenummer: RS 2023/382

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Regionfullmäktige beslutar att motionen ska anses vara besvarad.
-

Sammanfattning

I motion *Utveckla Region Gotlands brottsförebyggande arbete för att ta tag i gängkriminalitet* lyfter Johan Malmros (C) med flera fram att Region Gotland är i behov av en funktion med tillräckliga resurser och befogenheter att agera samt en regionövergripande strategi för att initiera den ambitionshöjning som krävs inom området och yrkar

- Att Region Gotland tar fram ett arbetssätt som genomsyrar hela verksamheten där ambitionsnivån för brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete höjs betydligt och där en nollvision för gängkriminalitet ska vara ribban.
- Att den samordnande funktionen för brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete förstärks för att a) kunna ta fram ett regionövergripande gemensamt arbetssätt b) uppfylla de mål och aktiviteter som blir följden av ambitionshöjningen.

Sedan motionen lämnades in, den 20 februari 2023, har det skett vissa förändringar på det brottsförebyggande området. Den 12 april 2023 fattade riksdagen beslut om en ny lag, kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (SFS 2023:196). Lagen innebär i korthet att kommunerna åläggs vissa uppdrag, som att regelbundet ta fram en lägesbild och åtgärdsplan samt att samordna det brottsförebyggande arbetet i kommunen, genom bland annat ett brottsförebyggande råd. Med den nya lagstiftningen som grund fattade regionfullmäktige den 19 juni 2023 beslut (RS 2023/458) om en ny struktur för styrning och ledning av det brottsförebyggande arbetet på Gotland.

Utveckling av det brottsförebyggande arbetet

Som beskrivits i motionen så har Region Gotland idag en begränsad verksamhet där primärt fokus ligger på det brottsförebyggande arbetet, i form av Operativt samverkansforum (OSF). OSF är också i dagsläget den huvudsakliga bäraren av den befintliga lägesbilden, ett ansvar som skulle behöva delas av fler aktörer. Därutöver pågår arbete ute i förvaltningarna som visserligen har bäring på det brottsförebyggande arbetet, men som inte samordnas under detta perspektiv. Nuvarande arbete fortsätter tills vidare i befintlig form medan den nya beslutade brottsförebyggande strukturen är

under uppbyggnad. Den nya strukturen är i sig en ambitionshöjning på området och starten på ett vidare utvecklingsarbete. Strukturen förväntas ge förutsättningar för såväl ett samordnat regionövergripande arbete såväl som strukturerad samverkan med relevanta externa aktörer. Till hösten 2023 kommer regionstyrelseförvaltningens fokus, utöver pågående arbete med OSF, att ligga på att etablera det strategiska råd som lagen föreskriver. Det har också skickats in en ansökan till Brottsförebyggande rådet (Brå) om medel till utbildning av nyckelpersoner i ledande position liksom de tilltänkta deltagarna i ett strategiskt råd. Utbildningarna planeras även de att genomföras under hösten.

Det brottsförebyggande området är inte så välutforskat, i den mening att kunskapen om evidensbaserade metoder än så länge är ganska liten. Det finns dock ett antal olika beprövade arbetssätt som visat på goda resultat. Bland dessa finns också arbetssätt som skulle vara intressanta att titta vidare på ur ett gotländskt perspektiv. Ett område där det brottsförebyggande arbetet på Gotland skulle kunna utvecklas är den situationella preventionen, det vill säga att arbeta med specifika platser eller miljöer för att förhindra eller försvåra brott och där till exempel EST (Effektiv samordning för trygghet) är en metod för att arbeta med trygghet i det offentliga rummet. Det finns också metoder för att arbeta med social prevention, med andra ord individens benägenhet att begå brott, som möjligen skulle kunna vidareutveckla det arbete som redan pågår på ön. Ett exempel på sådan metod är SSPF (Skola, socialtjänst, polis och fritid) som fokuserar på samverkan och tidiga insatser för unga med risk för att hamna i, eller som är i begynnande kriminalitet. Innan nya metoder implementeras behöver dock en ordentlig kartläggning och orsaksanalys genomföras för att se vilka som är bäst lämpade utifrån förutsättningarna på Gotland. Dessa kan också vara frågor som är aktuella att diskutera i ett kommande strategiskt råd.

Ekonomiska förutsättningar

Regeringen har beslutat om att kompensera kommuner för den nationella ambitionshöjning som den nya lagen innebär. Statsbidragen kanaliseras till kommunerna genom allmänna statsbidrag. Ett aktivt beslut om tilldelning på kommunnivå behöver fattas, för att medlen ska kunna användas utifrån statsbidragens syfte. Brå har signalerat att de kommer att följa upp hur statsbidragen har använts för att stärka kommunernas arbete. Vid vårens budgetberedning fanns ett äskande från regionstyrelseförvaltningen om att avsätta 700 000 kr från statsbidragen till regionsstyrelseförvaltningen, för att bedriva det strategiska samordningsuppdraget som den nya beslutade samverkansstrukturen innebär. Beslut togs om att inte tilldela några resurser. Utöver statliga fördelade medel finns i dagsläget möjligheter att söka ekonomiskt stöd från Brå för planerad verksamhet som syftar till att stärka, utveckla eller utvärdera brottsförebyggande åtgärder. Denna möjlighet kommer även att finnas under 2024, sannolikt längre än så. I övrigt finansieras aktuella åtgärder inom ramen för respektive aktörs befintliga budgetram. I de fall

identifierade behov av åtgärder kräver mer resurser kommer det för Region Gotlands del att hanteras i ordinarie budgetprocess.

Bedömning

I motionen *Utveckla Region Gotlands brottsförebyggande arbete för att ta tag i gängkriminalitet* yrkas dels att Region Gotland ska höja ambitionerna för det brottsförebyggande arbetet genom att ta fram ett regionövergripande arbetssätt med en nollvision för gängkriminalitet i fokus, dels att den samordnande funktionen för brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete inom regionen förstärks för att både kunna ta fram ett sådant arbetssätt och att i förlängningen uppfylla de mål och aktiviteter som blir följderna av en sådan ambitionshöjning.

Bedömningen är att yrkandena ligger helt i linje med det arbete och de diskussioner som idag förs inom regionstyrelseförvaltningen. Delar av de yrkanden som läggs fram bedöms redan vara uppfyllda medan andra delar kvarstår. I och med den nya samverkansstruktur som regionfullmäktige fattat beslut om så bedöms grunden för ett regionövergripande arbetssätt vara på plats. Arbetet kommer att adressera hela det brottsförebyggande området även om förebyggande av gängkriminalitet sannolikt kommer att ta en viktig plats i sammanhanget. Frågan om förstärkning i form av ekonomiska resurser kvarstår och är ett politiskt beslut som behöver hanteras i en ordinarie budgetprocess. Den nya strukturen för brottsförebyggande arbete är ett första steg mot en övergripande samsyn och samordning av det arbete som sker på Gotland. Bedömningen är att de allmänna statsmedel som kopplats till den nya lagen, i sin helhet behöver allokeras till det brottsförebyggande arbetet för att arbetet också i praktiken ska kunna uppnå syftet med den nya strukturen. Som beskrivits under *Utveckling av det brottsförebyggande arbetet* finns utrymme för utveckling även av andra delar i arbetet. För att fortsätta ta kliv framåt i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet (eller som motionen beskriver – uppfylla de mål och aktiviteter som blir följderna av en ambitionshöjning), så krävs ytterligare resurser. Ambitionen i det brottsförebyggande arbetet står i relation till resursfrågan och det blir där en politisk avvägning hur prioriterat det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet är i förhållande till andra behov.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Motion. Utveckla Region Gotlands brottsförebyggande arbete för att ta tag i gängkriminalitet, 2023-02-20